

საქართველოს ქართულგენია

ბაზოლის 1992 წლის იანვრიდან

№15 (61), ნოემბერი-დეკემბერი 2016 წელი

ქორეოლოგია — ქორეოგრაფია — საზოგადოება **ფასი 2 ლარი**

საქართველოს ქორეოგრაფიულ კურორტს და ენსემბლს
„საქართველოს ქორეოგრაფიის“ სახელმძღვანელო კოლეჯის
მკვლევარებმა გვიჩვენეს თანხი 2017 წლის მომზადებულ
საქართველო, მშობლიური და უცხოურ ქორეოგრაფიის
ეს წელიწადი თითოეული თქვენთვის, თქვენი ოჯახებისა
და ყველა კურორტი წლების უძველესისათვის.
საქართველო გვიჩვენებს და გვიჩვენებს უძველესი

გასრულდა მსა მეგობარი... მართლაცდა

რედაქტორის გვერდი

გასრულდა მორიგი 2016 წელი ქრისტეს აქეთ პერიოდიდან და კაცობრიობის მოდემის ისტორიაში დამკვიდრებული მაღალზნობრივი წესის მიხედვით ყოველი მოკვდავი ადამიანი, მათ შორის ერთი რიგითი გაზეთის რედაქტორიც, მოვალეა მკითხველ საზოგადოებას, მთელს ქვეყანასა და, საერთოდ, ყოველი კეთილი ნების ადამიანს გულითადად მიულოცოს ახალი წლის მომზადება, უსურვოს სიკეთე, სიხარული, სიყვარულით გულსაგსეობა და ბედნიერება.

მეც, თქვენი მონა-მორჩილი, უდიდესი სიამოვნებით ვერთგულობ, მივდეგ და ვასრულებ აღნიშნულ წესს. ამასთან საერთო მილოცვის ობიექტთა შორის ყოველგვარი მიკერძოებისა და ქვენა გრძნობების გარეშე გამოვყოფ ჩემთვის და ყველა ჩვენთაგანისათვის მეტად მნიშვნელოვან ეროვნული ქორეოკულტურული მემკვიდრეობის მსახურთა თაობებს, ჩვენი კავშირის რეგიონალური სტრუქტურების წარმომადგენლებს, ღირსეულ ოჯახებს, ჩვენს შვილებს, მოზარდ ახალგაზრდობას, მომღერალ-მოცეკვავებს, მათ აღმზრდელ-პედაგოგებს, მუსიკოს-აკომპანიატორებს და რაღა თქმა უნდა, მშობელთა, მზრუნველთა უზარმაზარ წარმომადგენლობას...

მილოცვა მილოცვად, ზეიმი ზეიმად, ზეანეული საზეიმო ტონი სუფრისთვის სალაღობოდ გადავინახოთ და, მიუხედავად სადღესასწაულო განწყობისა, თუნდაც რამდენიმე წუთით საქმისკენაც მოვიხედოთ, ანუ იმაზეც ვისაუბროთ, რისი გაკეთება შეეძლებოდა, რის გაკეთებას ვაპირებთ და რა საფრთხეებს, ჯერაც გადასალახავ ბარიერებს გვიმაბლებს ანმყო თუ მომავალი.

მე, როგორც ერთ რიგით მოკვდავს, ყველაფერ ამისთანებზე მასშტაბური პასუხის გაცემა, ცხადია, არ შემიძლია, თუმცა ვერც იმას ვახერხებ დიდი ვაჟის შეგონებას არ გავყვე:

ცეკვა „ქართულის“
გვ. 3 შესახებ

სასაქვანო ფოლკლორის
დამუშავების ძირითადი
გვ.6 პრინციპები

პარსკვლავოსანი ხელოვანი გვ. 8

გამონღება გზა,
გვ. 7 ხანამ ყრუები
გადაბრუნდება?!

ნაციონალური
გვ. 9 სამთხის სახლი

ავთანდილ თათარაძის ხსოვნის საღამო გვ. 10

გვ. 10 ბრემლი
თემარ!

გვ. 11 ალაკო ხილაგელი
და ანსაგელი
„ოპოი, ნანა“

გვ. 12 ქართულად
ცეკვის
შესახებ...

გვ. 16 საახალწლო ტრადიციები
საქართველოში

ავთანდილ თათარაძის ხსოვნის საღამო

ამა წლის 13 ოქტომბერს, სა-
მების დიდი საკათედრო ტაძრის
საკონფერენციო დარბაზში, სა-
ქართველოს ქორეოგრაფთა კა-
ვშირის ორგანიზებით ჩატარდა
გამოჩენილი ქორეოგრაფის,
ქორეოლოგის, ხელოვნების
დამსახურებული მოღვაწისა და
დიდი პედაგოგის **ავთანდილ თა-
თარაძის** ხსოვნის საღამო.

საღამოს ესწრებოდნენ ბატონი
ავთანდილის შთამომავლები,
კოლეგები, სახელმწიფო ანსამ-
ბლების ძველი და ახალი თაო-
ბის მოცეკვავეები, სტუდენტები
და მისი უდიდესი ნიჭის თაყვა-
ნისმცემლები...

საღამოზე ბევრი თბილი და

ლაში სიტყვა ითქვა. დამსწრე
საზოგადოებას სიტყვით მიმარ-
თა საქართველოს ქორეოგრაფ-
თა კავშირის თავმჯდომარემ,
პროფესორმა რეზო ჭანიშვილ-
მა, რომელმაც განსაკუთრებუ-
ლად აღნიშნა ამ შესანიშნავი
პიროვნების ღვაწლი ქართული
ქორეოგრაფიული ხელოვნების
განვითარების საქმეში.

ავთანდილ თათარაძე თბი-
ლად გაიხსენეს მისმა უახლოეს-
მა მეგობრებმა და ნამონაფა-
რებმა: საუკუნის მოცეკვავემ
და ანსამბლ „რუსთავის“ სამხა-
ტვრო ხელმძღვანელმა ფრიდონ
სულაბერიძემ, საქართველოს
სახალხო არტისტმა და ლეგენ-

დარულმა მოცეკვავემ ომარ
მხეიძემ, ფილოლოგმა და ხე-
ლოვნების ისტორიის მკვლე-
ვარმა რუსუდან ფაილოძემ, რო-
მელმაც წიგნი მიუძღვნა ბატონ
ავთანდილს. საქ. შოთა რუს-
თაველის თეატრისა და კინოს
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ქორეოგრაფიული კათედრის
გამგემ, პროფესორმა უჩა დე-
ლიშვილმა..

ხსოვნის საღამო შესანიშ-
ნავად შესრულებული საგა-
ლონობებით ფრიად გაალამაზა
ქართული ფოლკლორის მოსწა-
ვლეთა სასახლის ვაჟთა ან-
სამბლმა „ერქვანმა“, რომლის
ხელმძღვანელი კახაბერ შა-
ქიშვილი გახლავთ. საბოლოო
ჯამში, დიდი ხელოვანისადმი
მიძღვნილმა საღამომ, საინტე-
რესო შემოქმედებით ვითარე-
ბაში ჩაიარა.

ბრილიონ ტულუშის ხსოვნას

29 ოქტომბერს, ქართული
ქორეოგრაფიის ეროვნული ცენ-
ტრის ორგანიზებით, ქ. ვანის
ლევან გერსამიას სახელობის
კულტურის სასახლეში ჩატარ-
და რესპუბლიკური ფესტივალი
„ქართული ცეკვის ზეიმი ქვემო
იმერეთში“, რომელიც მიეძღვნა
ეროვნული ქორეოგრაფიული
კულტურის დიდი ოჯახის წე-
ვრის, სახალხო მოღვაწისა და
დამსახურებული ხელოვანის
გრილიონ ტულუშის ხსოვნას.

ლონისძიების დასაწყისში, ქ.
ვანის ცენტრში გაიმართა გრან-
დიოზული აღლუმი.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია
ის ფაქტი, რომ ორნაწილიანი,
კარგად ორგანიზებული საკონ-
ცერტო პროგრამის გარდა, სწო-
რედ ეროვნული ცენტრის ორ-
განიზებით, ზემოთ აღნიშნული
სასახლის ფასადზე გაიხსნა ბა-
ტონი გრილიონის მემორიალური
დაფა. გახსნის ცერემონიალს
ესწრებოდნენ და დამსწრე სა-
ზოგადოებას მიესალმნენ წარმო-
მადგენლები ქართული ქორეო-

ლოქტორი, პროფესორი ოლეგ
ალავიძე; შოთა რუსთაველის
თეატრისა და კინოს სახელმ-
წიფო უნივერსიტეტის ქორეო-
გრაფიული მიმართულების ლი-
დერი, ფოლკლორის ეროვნული
პრემიის ლაურეატი, პროფესორი
უჩა დვალისვილი, ვანის მუნი-
ციპალიტეტის კულტურის სამ-
სახურის წარმომადგენლები და
ბატონი გრილიონის ოჯახის წე-
ვრები...

ორივე ღონისძიება მართლაც
რომ დიდი წარმატებით ჩატარ-
და, რაც, უპირველეს ყოვლისა,
ეროვნული ცენტრის მთელი შე-
მადგენლობისა და მისი მხარ-
დაჭერი ორგანიზაციების დიდი
შრომის შედეგია.

ქართული ქორეოგრაფიის
ეროვნული ცენტრი მადლობას
უხდის ქ. ვანის მუნიციპალიტე-
ტის კულტურის სამსახურისა და
კულტურის სახლის თანამშრო-
მელთა მთელ შემადგენლობას
თანადგომისთვის. ეროვნული
ცენტრი იმედოვნებს, რომ ასეთი
ტიპის ღონისძიებების ჩატარება

გრაფიის ეროვნული ცენტრიდან
და საქართველოს ქორეოგრაფთა
კავშირიდან, ასევე - ცნობილი
საზოგადო მოღვაწენი: საქარ-
თველოს სახალხო არტისტი,
საუკუნის მოცეკვავე ომარ მხეი-
ძე; პედაგოგიკის მეცნიერებათა

ტრადიციად იქცევა, რაც ნამდ-
ვილად შეუწყობს ხელს ქართული
ქორეოგრაფიული ხელოვნებისა
და გამოჩენილ ხელოვანთა კიდევ
უფრო წარმოჩენა-დაფასების სა-
ქმეს.

გულიკო სიხარულიკა

ამა წლის 29 სექტემბერს, ქ.
თბილისში, საქართველოს ქო-
რეოგრაფთა კავშირისა და
ქართული ქორეოგრაფიის ერო-
ვნული ცენტრის ორგანიზებით
გაიხსნა, საქართველოს სახა-
ლხო არტისტის, „სუბივილების“
ლეგენდარული ანსამბლის სახე-
ლოვანი მოცეკვავის ქალბატონ
გულიკო სიხარულიძის მემორია-
ლური დაფა.

ლონისძიებას ესწრებოდნენ
ზემოთ აღნიშნული ორგანიზა-
ციების წარმომადგენლები, ქალ-
ბატონი გულიკოს ოჯახის წე-
ვრები და უახლოესი მეგობრები,
ცნობილი საზოგადო მოღვაწეები
და ანსამბლ „სუბივილების“
ოქროს თაობის მოცეკვავეები.

დამსწრე საზოგადოებას მიე-

სალმნენ საქ. ქორეოგრაფთა კა-
ვშირის თავმჯდომარე რეზო ჭა-
ნიშვილი, „საუკუნის მოცეკვავე“
ფრიდონ სულაბერიძე, ლეგენ-

დარული ომარ მხეიძე, ცნობილი
მოცეკვავეები, „სუბივილების“
ყოფილი სოლისტები, თენგიზ
უთმელიძე და გივი სიხარული-
ძე...

ლონისძიებამ მაღალ შემოქმე-
დებით ატმოსფეროში ჩაიარა.

ბრავო თბარ!

20 ნოემბერს, თბილისის დიდ
საკონცერტო დარბაზში გაიმარ-
თა საუკუნის მოცეკვავის, სა-
ქართველოს სახალხო არტისტის,
ეროვნული პრემიის ლაურეატის,
„ქართული კულტურისა“ და
„საქართველოს ქორეოგრაფიის
რანდის“, ჩოხოსანთა საზოგა-
დოების უზუცესთა საბჭოს ღირ-
სეული წევრის, საქართველოს
ქორეოგრაფთა კავშირის საპა-
ტიო თავმჯდომარის, თბილისისა
და ბათუმის საპატიო მოქალაქის
ომარ მხეიძისადმი მიძღვნილი
„უკვე ტრადიციადქცეული კონ-
ცერტი, რომლის ორგანიზატო-
რები იყვნენ ქ. თბილისის მერია
და საქართველოს ქორეოგრაფთა
კავშირი, ხოლო მხარდაჭერები
კი ფოლკლორული ფესტივა-
ლების ევროპული ასოციაცია

- EAFF, გაზეთი „საქართველოს
ქორეოგრაფია“, საქართველოს
ვეტერან ქორეოგრაფთა ფონდი,
ქართული ქორეოგრაფიის ერო-
ვნული ცენტრი და საქართველოს
მასწავლებელთა კვალიფიკაციის
ამაღლებისა და პროფესიული
განვითარების ინსტიტუტი.

ლონისძიებაში მონაწილეობდ-
ნენ დედაქალაქიდან და ქვეყ-
ნის სხვადასხვა რეგიონებიდან

ჩამოსული საბავშვო და ახალ-
გაზრდული ქორეოგრაფიული
კოლექტივები, მათ შორის ომარ
მხეიძის სახელობის სტუდიებთან
არსებული უკვე გარკვეული დამ-
სახურების მქონე ანსამბლები.

ორგანიზაციებიანი ღონის-
ძიება მართლაც რომ მაღალ დო-
ნეზე ჩატარდა. დასასრულს სა-
ქართველოს ქორეოგრაფთა კა-
ვშირის გამგეობის ინიციატივით,
ქორეოგრაფიული ხელოვნების
განვითარების საქმეში შეტანილი
დიდი წვლილისა და საცეკვაო ხე-
ლოვნების სფეროში ხანგრძლივი
პრაქტიკული და თეორიული
მოღვაწეობისათვის გამოჩენილი
ქორეოგრაფები დაჯილდოვდნენ
„საქართველოს ქორეოგრაფიის
ბრწყინვალეებისა“ და „საქარ-
თველოს ქორეოგრაფიის ამაგდა-
რის ორდენებით“, ხოლო მონაწი-
ლე ანსამბლები - ომარ მხეიძის
გამოსახულებიანი სპეციალური
პრიზებითა და დიპლომებით.

საბავშვო გვირგი

საქართველო, ქართველები და ქართველთა მიერ შექმნილი ცეკვები

ბევრმა თქვენგანმა ისტორიისა და გეოგრაფიის გაკვეთილებიდან უსათუოდ იცის, რომ საქართველო ევროპისა და აზიის კონტინენტების გადაკვეთაზე არსებული რეგიონის – კავკასიის შუაგულში მდებარეობს.

ჩრდილოეთის მხრიდან მას კავკასიონის ქედი ესაზღვრება, ხოლო სამხრეთიდან და აღმოსავლეთიდან საქართველოს მეზობლები არიან თურქეთი, აზერბაიჯანი და სომხეთი. დასავლეთ ანალიზში კი საზღვრის როლს შავი ზღვა ასრულებს.

საქართველოს მთელს ტერიტორიაზე გვხვდება დაბლობები, ზეგანი, მთისწინეთი, ცად აზიდული მთები, ველები, მდინარეები, ხევები, გორაკები, კლდოვანი მასივები და ა.შ. ეს იმას ნიშნავს, რომ საქართველოს ბუნება მრავალფეროვანია, რაც თავისებურ გავლენას ახდენდა და დღესაც ახდენს აქ მცხოვრები ხალხების ხასიათზე, მათ აზროვნებაზე, რელიგიურ შეხედულებებზე, სიმღერებსა და ცეკვებზე.

საქართველოს ტერიტორიაზე ცოცხალი არსება-ადამიანი დაახლოებით 2 მილიონზე მეტი ხნის წინ გაჩნდა. ამას ადასტურებს, თუნდაც, დღევანდელი დმანისის ტერიტორიაზე მეცნიერთა მიერ მიკვლეული ადამიანის ნაშთები, რომელიც 1.7 მლნ. წლის წინანდელია. იგი უძველესი გამოდგა მთელს ევრაზიის კონტინენტზე ნაპოვნ ანალოგიურ მასალებს შორის.

მას შემდეგ ბევრი რამ შეიცვალა და ბევრმა წყალმაც ჩაიარა. საუკუნეების მანძილზე მთელი საქართველოს ტერიტორია ნელ-ნელა შეივსო ხალხით, მერე ჩამოყალიბდა ტომობრივი გაერთიანებები, წარმოიშვა პირველი სახელმწიფო ერთეულები და ბოლოს კი ერთიანი ქართული სახელმწიფო. იგი დასახლებული იყო ერთიან ფუძეზე აღმოცენებული მონათესავე ხალხებით, რომელთა მეტყველებაში, წეს-ჩვეულებებში, რელიგიურ წარმოდგენებში, ცეკვა-სიმღერის ნიმუშებში ბევრი რამ საერთო და ბევრიც განსხვავებული ნიშნები გამოიკვეთა.

ძველად ადამიანები უგზოო-

ბისა თუ უამინდობის გამო ისე სწრაფად ვერ გადაადგილდებოდნენ, როგორც ეს დღეს ხდება. ამიტომ ცალკეულ დასახლებებში, სოფელსა თუ ქალაქში, ხალხს აქტიური კავშირი თავის უშუალო მეზობელ, მონათესავე ხალხთან ჰქონდა. ეს კავშირები ხშირად ერთი ხევის მდინარის გაყოფების, მთის კალთების ორი მხარის, ბარის დასასრულის იქით აღარ ვრცელდებოდა. ასეთი სიტუაციის გამო ერთიან ფუძეზე აღმოცენებული ქვეყანა – საქართველო, თავისთავად დაიყო კუთხეებად, სადროშოებად, სათავადოებად,

სამეფო-სამთავროებად, ბოლოს კი რაიონებად, რეგიონებად და დღეს მუნიციპალიტეტებად.

მიუხედავად ამგვარი დაყოფისა, ხალხებს შორის კავშირი არ შეწყვეტილა, რადგან ყველას ესაჭიროებოდა სავაჭრო გზები, მიმოსვლა, ერთმანეთთან სასიცოცხლოდ აუცილებელი ნივთების გაცვლა-მოპოვება, სურსათის მომარაგება და რაც მთავარია, შემოსეულ მტრებთან ბრძოლაში თანადგომა.

იყო შემთხვევები, როდესაც სამეფო დინასტიის ძალისხმევით ხალხები ერთ სახელმწიფო ერთეულად იკრებოდა, იყო ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც სამეფო მთლიანობას რომელიმე ურჩი ფეოდალის მოწადინებით რაღაც ნაწილი გამოეყოფოდა.

ამას მოსდევდა შეჯახებები, ბრძოლები, სამშვიდობო მოლაპარაკებები და ყველაფერი კვლავ თავის ძველ კალაპოტს უბრუნდებოდა.

საქართველოს ისტორიულ ტე-

რიტორიაზე მცხოვრები ხალხების, მათ შორის ერთი საერთო წინაპრიდან წამოსული ხალხის ნათესაობა და სულიერი ერთობა უპირველეს ყოვლისა ხელოვნების ნიმუშებში ჩანს.

მონათესავე ხალხის მუსიკალური ჰანგები, ზღაპარ-ლეგენდები, საცეკვაო მოძრაობები, ცხოვრების წესი და სხვა ამგვარი ერთმანეთის მსგავსია ფორმით, შინაარსით, შესრულების სტილითა და ხასიათით. ნათქვამის ჭეშმარიტებაში იოლად დაგვრწმუნდებით თუ გავაანალიზებთ, თუნდაც ჩვენამდე მოღწეულ

ლაქურ ფოლკლორში, ნყვილთა და სოლო ცეკვებში. ბუნებრივია, ასევე ერთმანეთს ჰგავს ფარიკაობა-კეჭნაობანი, შრომითი შინაარსის მქონე და მხედრულ-სამამაცო ცეკვები.

თითქმის ერთნაირია საქართველოს სხვადასხვა კუთხის მოცეკვავე-მსახიობთა ჩაცმულობა, ალკაზმულობა, ცეკვების მუსიკალური თანხლება-გაფორმება, ცეკვის მიმდინარეობის ტემპი, რიტმული სათვალავი და ა.შ. ეს ყველაფერი, ბევრ სხვა ნიუანსთან ერთად მეტყველებს, რომ ისტორიულად კასპიისა და შავ ზღვას შუა, ანუ როგორც მემატიანე ამბობს „ნიკოფსიდიდან და რუზანდამდე და ოვსეთით არაგანამდე“ ცხოვრობს ერთიანი საერთო წინაპრის შთამომავალი ქართველი და ქართველთა მონათესავე ხალხი. სასიამოვნოა, რომ აღნიშნული დებულება დასტურდება ფოლკლორული ხელოვნების ნიმუშებით, მუსიკალური ჰანგებითა და ცეკვებით.

ეს ყველაფერი ერთად აღებული, ჩვენი კანონიერი სიამაყის საფუძველია და ამიტომაც, მოვალენი ვართ სათუთად მოვეპყროთ დღემდე მოსულ ფოლკლორულ მემკვიდრეობას.

საქართველოს ისტორიული კუთხეები

საუკუნეების განმავლობაში უძველესი ქართული სახელმწიფო გაერთიანებები კოლხეთი და იბერია ნელ-ნელა დაიშალა ცალკეულ ნაწილებად. მათი გამაერთიანებელი ქართული სახელმწიფო კი ჯერ კიდევ არ არსებობდა. ამიტომაც, ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიაზე მცხოვრები მონათესავე ხალხები, იმის მიხედვით თუ ვინ სად იყო განსახლებული, როგორც წინა თემში ითქვა, აყალიბებენ საკუთარი მმართველობის მქონე ისტორიულ კუთხეებს. მართალია, ეს კუთხეები ერთმანეთისაგან გამოყოფილია მთებით, ქედებით, ხევებითა და მდინარეებით, თუმცა ისინი კავშირ-ურთიერთობებს, სალაპარაკო ენას, ტრადიციებსა და რელიგიურ წარმოდგენებს მაინც არ კარგავენ და ამით ერთიანობასაც ინარჩუნებენ.

საქართველოს კუთხეების ნაწილი დასავლეთ საქართველოში მდებარეობდა, ნაწილიც აღმოსავლეთში, ხოლო სხვა დანარჩენი – სამხრეთ და სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში.

აღმოსავლეთ საქართველოში ჩამოყალიბდა შემდეგი ისტორიული კუთხეები:

- შიდა ქართლი; ქვემო ქართლი; კახეთი;
 - მთიულეთი;
 - ფშავი;
 - ხევსურეთი; ხევი.
- დასავლეთ საქართველოში მდებარეობდა:
- იმერეთი;
 - გურია;
 - სამეგრელო;
 - აფხაზეთი;
 - ლეჩხუმი;
 - რაჭა;
 - აჭარა;
 - სვანეთი.

აქვე უნდა ითქვას, რომ აჭარის ისტორიული ტერიტორიების დიდი ნაწილი სამხრეთ-დასავლეთითაა განლაგებული და აქედან კრავს ჩვენი ქვეყნის მთლიანობას. უნდა გვახსოვდეს ისიც, რომ ისტორიული ძეგლების გამო, აჭარის მხარის საკმაოდ დიდი ნაწილი დღეისათვის თურქეთის ტერიტორიაზეა დარჩენილი. ასეთივე ბედი ერგო აღმოსავლეთ საქართველოს ყველაზე შორეულ აზიურ ნაწილს – ისტორიულ საინგილოს, რომელიც აზერბაიჯანის საკუთრებად იქცა.

ახლა დროა სამხრეთ საქართველოს კუთხეებზე გავიხსენოთ. ესენია: სამცხე და ჯავახეთი. ჩვენ აქ საქართველოს ისტორიული კუთხეები იმიტომ ჩამოვთვალეთ, რომ გვეთქვა: საუკუნეების მანძილზე, თითოეულ კუთხეში, ძალიან საინტერესო და მრავალფეროვანი ხელოვნება, მათ შორის ცეკვა-სიმღერებიც შეიქმნა. მათზე დაკვირვება ნათლად აჩვენებს თუ რამდენად მჭიდრო იყო კავშირ-ურთიერთობები მონათესავე ხალხებს შორის.

საქართველოს კუთხეებში შექმნილი ცეკვები და სიმღერები დღესაც სრულდება სცენაზე და მსმენელ-მყურებელს დიდ სიამოვნებასაც ანიჭებს.

გილოცავ!
გილოცავ!
ახალ წელს გილოცავ.
შენ -
ვისაც სამშობლო გიყვარს...
გელა ხარი
თინა ხარი
შოთა ხარი
ციბა ხარი
ეს სულერთია -
ვინ ხარ.
ახალი წელია...
თველიც გვესალმება...
თველიც გვესალმება ციდან...
- ცრემლები?!

- ცრემლებზე - ბოდიში!
- დიმილი?!
- დიმილი -
ჩამდინიც გინდა...
ბაგშებთ!
თქვენსაგით
მეც ვიყავ მისწავლე...
მე დღესაც არ ვსწავლობ განა?!
ამიტომ ერთმანეთს,
ამიტომ ერთმანეთს
გუსურვით ხუთებზე სწავლა...
გვიყვარდეს სამშობლო,
სიმაბთლე გვიყვარდეს,
გვიყვარდეს,
გვიყვარდეს წიგნი...
ჩაც უნდა ისურვო,

ჩაც უნდა ინატრო, -
ესაა ყველაზე დიდი.

ნოე შოკლანდის საფლავის ეპიტაფია
ლევილი - პატივი - საფრანგეთი

საქართველოში დაბრუნებას ვინც არ ელოდა,
მიწა მიჰქონდა, მიწა ტკბილი, მიწა მარადი...
შენ მუჭა-მუჭა გავიტანეს საქართველოდან,
ქართულთ მიწა, და ამიტომაც დაპატარავდი!
ვარ საქართველოს ბედამწიფარი ჭიბისუფალი,
ქვეყნის ნათელი მომავალით მსუქს გვიხარბო,
თუ საქართველო არ მენახოს თავისუფალი,
დე მტვრად ქცეული მე მენახოს მთელი
სამყარო!...

სიმონ ბერბეიანი (თაყაიშვილი)

სახალწლო ტრადიციები საქართველოში

გამოხატულებაა.

ახალი წლის დღესასწაული თავისი არსით ყველაზე მასობრივი, მეტიც საყოველთაოა. იგი ყველა ოჯახში, ყოველგვარ შეკრებასა და გაერთიანებაში აღინიშნება. ყოველი ადამიანი ცდილობს, თუ კი ამის ფიზიკური შესაძლებლობა არსებობს, 12 საათისთვის საკუთარ ჭერქვეშ შეხვდეს ახალი წლის მობრძანებას, დაილოცოს, სხვებიც დალოცოს და ისურვოს, რომ ცხოვრება უკეთესი და უკეთესი გამხდარიყოს,

მშვიდობას შფოთი დაეჯახოს, ქორწილები მომრავლდეს და ღირსებას, ზნეობრიობას, სიკეთის კეთებას მეტი გასაქანი ჰქონდეს.

ამის შემდეგ ან კიდევ მეორე და მომდევნო დღეებში, იწყება სამეზობლო, სანათესაო, სამეგობრო წრეებში მიმოსვლა, ერთმანეთისათვის საკუთარი კეთილი სურვილების გადაცემისა თუ მილოცვა-მიგებების მიზნით. აღნიშნული ჩვევა, როგორც წესი, თითქმის საყოველთაოა და მას ყველა ხალხი ერთგულად მისდევს. ამასთან არის რიგი ჩვეულებებისა, რომელიც მხოლოდ მოცემულ ეთნოსს, ცალკეულ კუთხესა თუ ჯგუფებს ახასიათებს.

ძველად საქართველოში სახალწლო ზეიმი სხვადასხვა დროს აღინიშნებოდა. იყო პერიოდი, როდესაც ახალი წლის ათვლა აგვისტოდან, მერე კი სექტემბრიდან, უფრო მოგვიანებით მარტიდან იწყებოდა. გავიდა დრო, იცვლებოდა დრო-ჟამის მოთხოვნები და ევროპული სივრციდან შემოსული წესების გავლენით, ახალი წლის პირველ დღედ ჩვენშიც პირველი იანვარი დამკვიდრდა. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ კალენდრისა და აღმსარებლობის წესის ნაირგვარობის გამო საქართველოს მასშტაბით (სხვა ქვეყნებს რომ დროებით თავი დავანებოთ) დღემდე არ მოშლილა ძველი და ახალი სტილით ამ დღესასწაულის აღნიშვნის ტრადიცია.

საქართველოში, სხვა ქვეყნებისა თუ ხალხების წეს-ჩვეულებათა ჩამოყალი-

ბების მექანიზმზე სერიოზულ გავლენას ახდენდა ბუნებრივ-გეოგრაფიული გარემო, აქ არსებული კონკრეტული ცხოვრების წესი, მეურნეობის ტიპი და წინაპართა მიერ ნაანდერძევი ტრადიციები. მთის რეგიონებში (თუშეთი, ფშავ-ხევსურეთი, სვანეთი, მთის რაჭა...) ანუ იმ კუთხეებში, სადაც მეურნეობის წამყვან ტიპს მეცხოველეობა წარმოადგენდა, ახალი წლის მობრძანება გარკვეულწილად განსხვავებულად ხდებოდა, ვიდრე ბარის მევენახეობა, მემარცვლეობა-მეხილეობით დაკავებულ დასახლებულ სოფლებში. ეს ბუნებრივ-ცაა, რადგან განსხვავებული იყო, მართალია მონათესავე, მაგრამ სხვადასხვა მითოპოეტურ სამყაროს დაუფლებული ადამიანების აზროვნების წესი. მიუხედავად ამისა, ბევრი რამ მინც საერთო იყო და ეს კარგად ჩანს სახალწლო სამზადისის ან კიდევ მისი აღნიშვნის წესებში.

ახალი წლის აღნიშვნის აუცილებელი ატრიბუტები ძველ საქართველოში იყო საგანგებო სამზადისი, გამორჩეულად გემრიელი ტრადიციული კერძების მომზადება, ოჯახის უფროსის მიერ საგანგებოდ მომზადებული ხონჩით დილის სინათლის შემოსვლისთანავე მთელი ეზოს, სადგომ-სამზადისი, ბედელ-მარნის, ქონ-ბოსელის და სხვა მსგავსი ნაგებობების შემოვლა, ვენახ-ზერისათვის თვალის გადავლება, ჯალაბობისათვის ნუგზარის მიწოდება-მილოცვა, მერე მეკვლის მობრძანება, მისთვის პატივით დახვედრა და სათანადო ლოცვა-კურთხევის მიღება, ცეცხლის დანთება და კერის გარსშემოვლა, ჩიჩილაკ-ნაძვის ხის მორთვა-მოფერება, საჩუქრების გაცემა-მიღება, ღვინის ზომიერად ხმევა, არაყ-ლუდის დაგემოვნება, უკვე მომზადებული ნაირგვარი კერძების მიერთება, რეგიონის, მშობლიური კუთხისა თუ სოფლის ტრადიციისათვის დამახასიათებელი სუფრიანობა, თოფის სროლა და ამით ძველი ტკივილების, ძველი უსი-

მონო განცდების გაქვევება, ტკბილეულის დაგემოვნება, სიმღერა, ლექსი, ცეკვა და სხვა თამაშობანი.

ჩვენი ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში ბევრი ამ ტრადიციებიდან ჯერ კიდევ შემორჩენილ-შემონახულია, თუმცა მათ შინაარსში სადღესოდ ფართოდ შეიჭრა თანამედროვე ყოფა და ეპოქის გამოხატვლი ატრიბუტიკა. ხალხიც თანდათან იცვლება, ტელე და რადიო გადაცემებმა, პრესის მასალებმა სახე უცვალა სოფლის ყოფას. ფართო მასშტაბებს იძენს ურბანული და საქალაქო ცხოვრების წესისათვის დამახასიათებელი ჩვევები. განსაკუთრებით ცუდია მოვლენათა იმგვარი განვითარება, როდესაც წარმოუდგენელი მასშტაბით ცარიელდება სოფლები, პარალელურად ივსება ქალაქები, ხოლო მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი უცხო ქვეყნების გზას გაუდგა. ეს ყველაფერი, ბუნებრივად,

უარყოფითად მოქმედებს ტრადიციებზე, სახალხო ზეიმებზე, ფოლკლორული მემკვიდრეობის შენარჩუნების საქმეზე.

იმედი ვიქონიით, რომ ახალი 2017 წლის მობრძანებით, ბევრი რამ უკეთესობისაკენ შეიცვლება, საქართველოს მთასა და ბარს ძველი სიციცხლე დაუბრუნდება, კვლავაც გაგრძელდება მეკვლეობა, სტუმარ-მასპინძლობა, გაიზრდება ხევი, ბარაქა და ალდეგა ის ხალასი განწყობილება, რომელიც ოდითგანვე თან ახლდა ახალი წლის მობრძანებას.

როგორ შევხვდეთ სხალწლიანი გაშლის წელს!

ახალი წელი ახალ გეგმებს, იმედებსა და მოლოდინს უკავშირდება. შესაბამისად, ყველა ცდილობს, რომ ახალ წელს ყველაფერი საუკეთესო და დადებითი დაიბედოს. ასტროლოგების პროგნოზით, ეს წელი წარმატების მომტანი იქნება და საზოგადოების სახალწლო განწყობას ნამდვილად გაამართლებს. თუმცა, ადამიანებს, რომლებიც მშრომლები არ არიან, თვითმოთხოვნა და თვითკრიტიკა არ გააჩნიათ, რეალურად ვერ გაუმართლებთ. ეს იმ ადამიანების

წელია, ვინც 2017 წლამდე მუხლჩაუხრელად შრომობდა და ისინი, სწორედ ახლა მიიღებენ ამ შრომის შედეგს.

ზოგადად მამალი სოციალური ტიპაჟია. მას მარტობა არ უყვარს. ამიტომ, სასურველია, ახალ წელს ოჯახის წევრებთან და ახლო მეგობრებთან თუ შევხვდებით, ფოიერვერკებისა და ხმაურიანი მუსიკის ფონზე.

სუფრა სასურველია ნითელ და ნარინჯისფერ ფერებში გავანყოთ. მივცეთ ჩვენს ფანტაზიას ფართო

გასაქანი და გარემო მაქსიმალურად ბრჭყვიალა გავხადოთ. სასურველია ბევრი აქსესუარის გამოყენება და, რაც მთავარია, ნითელი ფერი! კარგი იქნება თუ ნაძვის ხეს მოვრთავთ ნითელი და ნარინჯისფერი სათამაშოებით და თავზე მამლის ფიგურას მოვათავსებთ.

ეს ყველაფერი, რასაკვირველია, კარგი განწყობისათვის!

გილოცავთ ახალ, 2017 წელს! ეს წელი ბედნიერი და წარმატებული ყოფილიყოს თითოეული ჩვენგანისა და სრულიად საქართველოსთვის!

საქართველოს ქორეოგრაფია

ISSN 2346-8041

9 772346 804000

მის: თბილისი, ც. დავით აღმაშენებლის ქ. №26
ტელ.: 599 90 75 65

საქართველოს ქორეოგრაფია;
www.qor.ge

სარედაქციო საბჭო:

რეზო ბალანჩივაძე
რეზო ქანიშვილი,
იური ტორაძე,
თენგიზ უთმელიძე,
უჩა დვალისძე,
ზაურ ლაზოშვილი,
მურმან გამოსონია.

საავტორო უფლებები დაცულია, მასალების გადაბეჭდვა რედაქციისთან შეუთანხმებლად დაუშვებელია, ავტორთა აზრი შესაძლოა არ ემთხვეოდეს რედაქციისას. ავტორები თავად აგებენ პასუხს ფაქტების, ციფრებისა თუ ციტატების სიზუსტეზე. მასალებს ხუთ ნაბეჭდ თაბახზე მეტს ნუ შემოგვთავაზებთ. შემოსული მასალები ავტორებს უკან არ უბრუნდება.

რედაქტორი:
ოლეგ ალავიძე

პასუხისმგებელი მდივანი:
მანანა უშიკიშვილი

თანადაფინანსებელი –
ქართული ქორეოგრაფიის
ეროვნული ცენტრი:
ზაზა მჭავანაცაძე